

Fr. Sonja Landorph
adr. Knoph
Mariest. 12 b
Oslo.

Løssalgspis 25 øre

Nr. 19. — 3. årg.
Fredag 7. oktober 1949

Skal kuppemakerne fra 1945 fremdeles ha makten?

Statsminister Gerhardsen var et framskutt og aktivt medlem av komplottet

Fra 1941 til 1945 begikk «Kretsen» en kjede av forfatningsbrudd og lovstridige handlinger

For å skjule sine skumle handlinger har de tåkelagt og bortforklart kjensgjerninger og derved ført folket bak lyset

I «8. Mai» nr. 14 offentliggjorde vi to artikler, som omhandlet det innlegg stortingsmann Gabriel Moseid kom med under odelstingets behandling om regjeringen Nygaardsvolds virksomhet 7.6. 1940—25.7. 1945, det vi kaller Londontiden.

I sitt lange innlegg kom Moseid inn på «Kretsen»s virksomhet for å lage statskup etter at Norge var frigjort fra den tyske okkupasjon. Moseids innlegg utgjør ikke mindre enn 14 sider i «Stortingstidende». At hans dokumentasjon kom som en bombe på odelstingets medlemmer er ikke for meget sagt.

Selvsagt unngikk dagspressen å omtale Moseids avsløringer, og at det stenografiske referat først kom i midten av september, kan også ha sine årsaker.

Vi ser oss ikke i stand til å offentliggjøre hele innlegget, men vi vil gjengi en så kortfattet omtale av Moseids påvisning av «Kretsen»s statskuppplaner så langt planene var tilstede.

Når en nevner «Kretsen», så bestod den i følge Moseids opplysninger av disse menn: Høyesterettsjustitiarius Paal Berg, biskop Eivind Berggrav, sekretær Lars Evensen, sekretær Einar Gerhardsen, redaktør Olaf Gjerløw, konsul Hans Halvorsen, rådmann Paul Hartmann, direktør Gunnar Jahn, høyesterettsdommer Ferdinand Schjelderup, rektor professor D. A. Seip, overrettssaksfører Tor Skjensberg, høyesterettsadvokat Øystein Thomessen og stortingsmann C. A. P. Wright.

Om disse menns virksomhet uttalte Moseid:

«Vi står altså her overfor en kjede av forfatningsbrudd og lovstridige handlinger fra Kretsens side fra 27. august 1941 og fram til 12. juni 1945».

Blant disse forfatnings- og lovbruddets menn var også Einar Gerhardsen.

En skulle tro at det norske folk ikke ville godta, først og fremst Einar Gerhardsen som landets statsminister. Men den tåkelegging og forvrengningstaktikk som er blitt ført av Kretsen, har dessverre gjort det norske folk både døv og blind. Og i dag driver de samme menn og deres lakeier i alle partier, den samme demagogi som de har gjort, bak demokratiets og folkestyrets skjerm Brett.

Statsminister Einar Gerhardsen har fra første tid ført det store ord. I dag er han av sitt parti slått opp som landets redningsmann. Han, som for ikke så lenge siden gikk inn for å lage statskupp. Det er mannen som det norske folk skal tiltro landets videre skjebne. På kattepoter har han nå i måneder reist landet rundt — for atter engang å dysse folket i søvn med sin gravtallerrest. Vel, la Einar Gerhardsen og de andre få lov til

å kjøre. En dag vil folket oppdage humbugen.

Det tåketeppe som har ligget over landet siden «den store frigjøring», er begynt å lette. Og en av de menn som har den største ære av at det norske folk — hvis det vil — kan se og forstå maktthavernes spill, er stortingsmann Moseid. Han er den eneste i det norske storting som har hatt manns mot til å plukke fjærene av Paal Berg og Einar Gerhardsens «Krets».

Med utvetydige ord, belagt med dokumenter, slo Moseid i sitt innlegg i odelstinget fast:

«Men at Kretsen hadde til hensikt ved dertil skikkede midler og menn å overta makten ved frigjøringen uten storting og konstitusjonell regjering, det har den selv sagt så mange ganger og så pass tydelig at derom kan det ikke være tvil. Og det er dette åpenbare og grove brudd på Grunnloven og våre konstitusjonelle prinsipper som er sakens kjerne. Det er nemlig helt klart at hverken Kretsen, Høyesterett eller Regjeringen hadde noen som helst lovlig adgang eller rett til å avsette Stortinget eller hindre det fra å tre i funksjon så snart landet ble fritt. Tvertimot ville de

Samfunnspartier og «rettsoppgjøret»

Vi traff B. Dybwad Brochmann på gjennomreise i Kristiansund og forela ham endel spørsmål angående Samfunnspartiet og det såkalte rettsoppgjøret.

B. D. B. uttaler:

Når et skip går på grunn eller hvis det forliser med eller uten tap av menneskeliv, opptar man inngående sjøforklaring for å bringe årsakene til det inntruffne uheld på det rene. Det skjer ikke fordi man vil ha hevn på skipperen eller ledelsen, men

fordi man vil sikre seg imot gjentakelser! Det skal ikke megget til før en sjømann må gå på land og en annen overta hans stilling, hvis det ved sjøforklaringen kommer fram at større eller mindre forseelser foreligger.

Hvorfor praktiserer man ikke en lignende ordning på landjorden? Hvorfor skal menn, som f. eks. Hambro, Nygaardsvold, Koht og andre, forspille Norges nøytralitet i 1940 og føre land og folk opp i uventede katastro-

mening ha vært en åpenbar og grov krenkelse av vår konstitusjon, hvor også de som utfører en slik ordre så vidt jeg kan forstå, ville rammes av Grunnlovens § 85: «Den der adlyder en Befaling, hvis hensikt er at forstyrre Stortingets Frihed og sikkerhed, gjør sig derved skyldig i Forræderi mot Fædrelandet».

Som tidligere meddelt i «8. Mai» gikk Kretsen så langt at det utesket Høyesteretts mening om Stortinget. Og i et møte av Høyesterett ble det besluttet — hvor 11 høyesterettsdommere deltok — at Stortinget av 1936 ikke kunne sammenkalles etter valgperiodens utløp, hverken som ordentlig eller overordentlig storting. «Dets myndighet er definitivt opphørt og det kan ikke i kraft av konstitusjonell nødrett gjenoppstå som statsmakt», heter det i Høyesteretts vedtak.

Moseid uttalte:

«At Høyesterett med sine juridiske forutsetninger og sin autoritet låner seg ut i en kon-

fer utenat årsakene bringes på det rene? Et samfunns liv og velferd teller da virkelig mere enn partipolitikeres personlige prestisje. Et folks frihet, ære og selvstendighet er da langt viktigere en partiprestisje og personlig forfengelighet. — En skipper eller en los som ikke kan sine ting må selvfølgelig finne seg i å bli redusert. Det skulle bare mangle, ikke sant, at folk som tar seg på å bære ansvaret som vegledere, styrmenn og losser ikke hadde an-

Om Hambros politikk, som ennå bærer navn av «det muliges kunst», var blitt nøye gransket og belyst, ville hele det norske folk i dag ha lært at nettopp hans politikk viste seg å være «det umuliges kunst», fordi det fører til klassekamp, krig og uelselige vanskeligheter. Ethvert folkesamfunn i verdens historie, som seiler og navigerer etter Hambros misvisende livsbilde, har forlist, og vil alltid måtte forlise. Billeddyrkelsen virker i det lange løp selvoppløsende og ødeleggende. Som skoleeksempel kan man fra jødernes historie lese i 2. Mos. 32., om hvordan dansen om gullkalven virket — og

Forts. side 4

stusjonell kamp mot Stortinget og Grunnloven uten frugg av rett til det, er utrolig. Men den har gjort det. Foranledningen til dette desperate skritt synes å ha vært, at det både her hjemme og hos regjeringen i London ikke var så lett for Kretsen å vinne tilslutning for sine planer om å avsette Stortinget. Og Stortinget måtte for enhver pris vekk. Ellers kunne ikke Kretsen få den maktstilling etter frigjøringen som den hadde planlagt. I denne situasjon var det derfor av den største betydning for Kretsen å utnytte Høyesteretts autoritet og dens dødsdom over Stortinget mot dem som ikke var enige med Kretsen, men mente

Statsadvokat T. A. Meland i Trøndelag var redaktør i okkupasjonstiden

HANS BLAD ANBEFALTE Nasjonal Samling PÅ DET BESTE

Nå sitter redaktøren som STATSADVOKAT i landssviksaker

Vi har tid om annen tatt opp til behandling pressens stilling i de vanskelige okkupasjonsår. Under vår gjennomgåelse av det overhending store materiale er vi kommet over noen artikler i det lille blad «Selbyggen». Det hadde fra februar 1942 og en tid ut over to redaktører: Olav Haave Selbu for lokalnytt og P. A. Meland, Stjørdal for det øvrige stoff.

Blant de mange artikler, som har redaksjonelt utstyr, har vi plukket ut fire, hvorav vi her gjengir noen avsnitt:

«Selbyggen» nr. 7, 20. februar 1942.

«Store deler av den norske ungdom har i måneder vært underlagt en høyst usund innflytelse fra de marxistisk-jødiske folkeforførere, som gjennom sin terror har holdt ungdommen tilbake fra idrett og sportsliv. — Idrettsplassene har sått lokum, skibakker og skøytebaner har vært svakt besøkt, og den lumre luft av rykter og ondssinnede smådemonstrasjoner har fylt vår ungdoms tankeverden. Vi har sett dem på gatehjørner og flakkende om i småflokker. Vi har sett dem røke i hummer kafeluft, hvorfra veln ofte har gått til alkoholen og andre for ungdommen skadelige utelekker.

Under slike omstendigheter virker loven om Nasjonal Ungdomstjeneste som en feiende frisk vårluft over landet. Det nye Norge er i sin vorden, og her som ellers når noe nytt skapes, går ungdommen foran.»

«Selbyggen» nr. 9, 6. mars 1942:

«Statsens oppgave i det nye samfunn blir nettopp å legge alt tilrette for at jordbruk, skogbruk og fiske kan få slike kår at disse næringers utøvere slipper å føle sin egen eksistens truet. — Vårt land skal gå inn i en periode hvor arbeidsoppgaver ikke vil mangle på noe område. Det er bare at vi alle forstår den oppgave vi har.

Norges Bondesamband som nå fra 1. mars trer i funksjon, må samle alle hender og sansbrukere. I denne fagorganisasjon vil de ha den beste garanti for at det norske bondesamfunn fortsett skal leve og få den betydning det har krav på i den nye tid.»

«Selbyggen» nr. 10, 13. mars 1942:

«Ingen ærlig norsk mann eller kvinne kan ønske at de makter skal seire som gir kommunismen fritt spillerom i Europa. Kommunismens forbannelser skulle vi ha kjennskap til fra Finland, Estland og de andre randstater som skulle utslettes av de selvstendige staters rekke. Nei, dette vil vi ikke vente på skal skje. Vi vil tvertimot sette alle våre krefter inn på å hindre dette. I denne kamp har vi Tyskland på vår side, som utad kjemper med all kraft for å knekke bolsjevismen. Og innad er NS det statsbærende parti som skal være på vakt mot de nedbrytende krefter, og trykke og bygge vårt lands framtid så vi

som et fritt folk kan fylle vår plass i det nye Europa.

Det er uverdig for nordmenn å vente med å ta standpunkt her. Nettopp nå har fedrelandet bruk for deg.»

«Selbyggen» nr. 14, 24. april 1942:

«Når både prester og lærere stiller seg til kamp mot det nye Norge er det meget å beklage. Det er ikke stillet større krav til dem enn til alle andre gode nordmenn som har sitt land og sitt folk kjær. Det er Norges framtid det gjelder og det er grunnlaget for den som nå skal bygges. — Men den kan ikke bygges på tillit til et styre som har sviktet både sitt land og sitt folk og ikke har annen hensikt enn å hevne seg på dem som har tatt byrdene og vanskelighetene opp for å finne fram til en fredelig ordning med Tyskland. De mennesker i vårt land som fremdeles vil holde denne krig gående, de kan ikke vente å ha krav på noen beskyttelse av det styre som de selv undergraver.»

I sin bok «Utrolig men sant» siterer P. Harsem litt av artikkelen 13. mars 1942 og føyer til:

«En bedre artikkel kunne nep-

pe Gøbbels ha skrevet for å fremme sitt mål. Men denne artikkel var som nevnt et leder-artikkel og den ansvarlige redaktør var advokat P. A. Meland, Stjørdal. Etter frigjøringen er advokat Meland blitt statsadvokat og aktor i landssviksaker, og nå sitter han vel og dømmer passive NS-medlemmer til straff, bøter og inndragning samt tap av stilling og borgerlige rettigheter. Disse mennesker — som nå kalles for landsforrædere — har kanskje advokat Meland ved sin artikkel forledt til å melde seg inn i NS.»

Dette foranlediget finansrådmann Kobbé i Trondheim til å interpellere statsadvokat Meland i en artikkel i «Adresseavisen» i november i fjor. Han fikk imidlertid intet svar og så kom der 20. november i fjor en ny artikkel undertegnet flere i samme blad. Den lyder så:

«I anledning av rådmann Kobbés spørsmål til Dem i Adresseavisen om Deres disposisjoner

Ny bok:

Av H.r.advokat Gustav Smedal

PATRIOTISME OG LANDSSVIK

Boken faller i to deler. I første del «Fra krigens og okkupasjonstidens Norge» behandles forhold av betydelig historisk interesse. Her møter vi de ledende menn på den tid. Smedal gjengir en rekke samtaler han har hatt bl. a. med Quisling og Hagelin. Og vi får et inntrykk av det store, men lite kjente arbeid som ble utført i disse årene for å sikre Norges selvstendighet i tilfelle av tysk seier.

Samtidig hører vi om hva det ble gjort for å verne landets ishavsinteresser overfor de tyske Lebensraumteorier. Vi får også vite at Danmarks adgang til å selge Grønland ble stoppet like etter krigens begynnelse. Det skjedde på foranledning av Smedal og med Knut Hamsuns hjelp.

Annen del av boken handler om rettsoppgjøret. Smedal hevder at et NS-parti var en politisk nødvendighet under okkupasjonen. Det ville ha oppstått selv om Quisling ikke hadde eksistert. Bare ved hjelp av et slikt parti kunne det være håp om å gjenvinne Norges frihet hvis Tyskland seiret. De som sto i partiet av denne grunn handlet patriotisk, ikke landsforræderisk.

Stemningen etter frigjøringen blir skildret og dokumentert. Det var i en atmosfære av hat og opphisselse at Høyesterett traff de prinsipielle avgjørelser i sakene mot de tidligere NS-medlemmer. En opprørt folkestemning truet domstolenes uavhengighet. De to høyesterettsdommer som

avgjorde at det blotte medlemskap i NS var bistand til fienden etter straffelovens § 86 og at det påla medlemmene et solidarisk økonomisk ansvar for den skade partiet hadde voldt, er åpenbart uriktige. Noe fyldestgjørende bevis for at NS har påført den norske stat store tap, foreligger heller ikke. De erstatningsansvar som er gjort gjeldende mot de tidligere partimedlemmer, er derfor ikke tilstrekkelig begrunnet.

Oppgjøret er lagt slik an at det tjener partipolitiske interesser. Man har villet ramme alle tidligere medlemmer av NS. De aller fleste av disse er borgerlige. Men man har ikke ønsket å røre det store antall tyskerarbeidere, som sogner til de to arbeiderpartier. Hadde oppgjøret bygget på riktig rettsoppfatning, ville de passive NS-medlemmer ikke ha vært rørt, og størsteparten av de over 200 tusen tyskerarbeidere ville ha vært aksjonert og fratatt sin stemmerett. De borgerlige partier ville da ha vært sikret et fast flertall ved stortingsvalget i 1949.

Smedal vender seg skarpt mot den ulikhet for loven som preger oppgjøret, og de mislige rettsforhold vi er kommet opp i. Han konkluderer med et forlangende om hel og full oppreisning for de passive NS-medlemmer.

Boken koster kr. 9,50 + porto. Bestillinger mottas av

«8. mai», Box 41, Kristiansund N.

som redaktør i «Selbyggen» under krigen er det nå mange som venter på Deres offentlige utredning om denne sak. De har jo nå en meget betrod stilling som statsadvokat i landssviksaker slik at almenheten med en viss rett kan kreve å få vite hvilken nasjonal holdning De har inntatt under okkupasjonstiden.»

Til dette innlegg bemerker Adresseavisen:

«Da vi har mottatt flere slike henvendelser finner vi det riktig å meddele at statsadvokat Meland overfor oss har sagt at han ikke ønsker å svare. Men samtidig har han gjort oss oppmerksom på at han har anmeldt generalkonsul Harsem for injurier. Det var som bekjent fra Harsems bok at herr Kobbés sitat var hentet.»

Tiden er imidlertid gått og det eneste nye i saken er at regjeringen 31. mars i år utnevnte herr Meland til statsadvokat i Trøndelag lagsogn. Vi tillot oss dengang å bemerke: «Jaja, han har jo tjent 4 år for Lea og da må også Rakel bli hans belønning.»

Hver dag sitter vi med vår lupe over dråper av dagliglivets grøftevann, og vi forbauses ikke lenger over noe. Men Vårherres mølle maler — langsomt kan hende, men den maler, og så lenge er det håp.

Budstikke.

Forskjellige ting interesserer «8. mai»: å komme i forbindelse med en del av dem som i de første maldager på Hebu ble stillet opp mot vegg og måtte legge alle verdigheter bak seg, disse ble samlet sammen og det meste forsvant for alltid. Spesielt er vi ute etter et tilfelle hvor en fange tilfeldigvis nettopp hadde hevet kr. 40.000 og ble bestjålet for dette beløp. Videre om tuberkulose som ble tatt ut av sanatorier, om ny-amputerte som ble tatt fra sykehus og plassert i overfylte seller, om gamle som ble arrestert, om dødsfall under og like etter arrestasjoner, om gravide som ble arrestert.

Vi ber om absolutt sikre opplysninger i disse spørsmål, mulige offentlige dokumenter, oppgave over vitner osv. Det gjelder at alle som vet om slike ting nå forteller hva de vet, så alt dette kan bli fullstendig oppklart.

Opplysningene bedes godhetsfullt sendt redaktør Nils Vikdal, «8. mai», Kr.sund N.

Bøker.

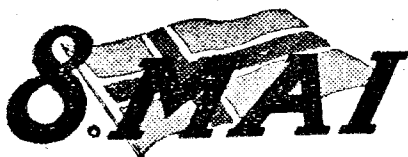
Birger Kvitting: «Angrer du ikke?» kr. 10,—.

P. Harsem: «Utrolig, men sant». Kr. 10,—.

Professor Karl Vold: «To kirkehøvdinger», kr. 7,—.

Vi mottar bestillinger for omgående levering. Vennligst legg med litt til porto

«8. mai», Kr.sund N.

Redaktør og utgiver
NILS VEKDAL
Kristiansund N. Box 41
Telefon 1330

Bladet utkommer 2 ganger i mnd.

Abonnementspris
kr. 3,00 pr. kvartal.

Det tredje alternativ.

Den, som har fulgt litt med i årets valgkamp, vil ha merket, at der manglet en stemme i det store orkester som forlystet folket. Det var middelstandens, den alminnelige kvinnes og manns stemme som manglet.

Hvorledes man enn vil forklare det, er det to fronter, som i dag står overfor hverandre, to klassesyn, to maktkonstellasjoner. På den ene side finner vi de organiserte arbeiderskarer, enten de hører til de f. t. mis-krediterte kommunister eller til den nye adel i Arbeiderpartiet med den mektige og kapitalsterke A. F. L. i ryggen. På den annen side har vi den toneangivende krets omkring høire og streifpatruljene av bondepartiet, det såkalte kristelig folkeparti og venstre. Overfor dette står mannen i gaten rådvill. Han hører til middelstanden, den som under de nåværende forhold ikke har formådd å slutte seg sammen og som derfor må tåle alt og lide alt. Han må være med å betale hvem der enn taper — eller vinner. Han er den hjemløse i denne maktkamp, en varmhjertet og besindig mann, som ser på det nye og framstormende med skepsis og undres på om skinnfellen blir lang nok, men han er også brennende interessert i å bygge ut samfunnet både åndelig og materielt og til å ta store løft uten derfor å kaste ungen ut med badevannet.

Rett betenkt er det han — og hun — som representerer det så meget omtalte tredje alternativ. Det var middelstanden, som først reiste seg mot undertrykkerne, en historisk misjon, som senere er blitt mørklagt av marxismens pionerer og disipler. Og nå synes tiden snart å være inne til en ny revolusjon, til en samling av alle menneskene mellom kampfrontene, til en formulering av tredjemanns rett i de store konflikter mellom gammelt og nytt. Alle de andre påberoper seg å være demokrater, sosiale og liberale, men ordene skifter valør og mellomklassemannen finner ikke den rette klangbunn i den. Han kjemper i stille tross mot tvangstrøen, hvem der enn vil trekke den på ham, og han har sine egne meninger om staten kontra friheten. Han følger det slik, at maktens og de politiske ideologiers hammer er smidd av samme jern og at det er ham

Selv nordmenn i utlandet forfølges av den norske hetzpresse

Norsk-argentinieren Ljosaa tar til gjenmæle og forteller om forholdene i Argentina og nordmennene derborte

«Her i Argentina har vi ingen nazisme, likeså lite som noen annen «ekstremisme»

Norsk-argentinieren Ljosaa har sendt oss følgende, som egentlig var beregnet på Dagbladets lesere, men som han anser det håpløst å få plass for i det blad, som har forfulgt ham i hans utlendighet. Herr redaktør.

Atter er De ute og angriper meg og denne gang på en måte som jeg finner helt utilbørlig. I Dagbladet av 3. august har De en artikkel NAZISTENE RØMMER — POLITIET STAR MAKTESLØST, hvori det står:

«Uten noen sammenligning er det en kjent sak at «nordmannen» LJOSAA er en betydelig person blant de norske nazister i Sør-Amerika, og at han har kontaktpunkter i Norge» osv. Før jeg gjendriver dette hjernespinns skal jeg få meddele følgende:

Jeg forlot Norge som ung mann for 42 (toogforti) år siden og har alltid siden vært så god nordmann at jeg tross alle fristelser til å bli argentinsk borger har opprettholdt mitt norske borgerskap. Allikevel spytter De etter meg ved å kalle meg nordmann i gasedyne.

Med hensyn til å være nazist, kan jeg opplyse at jeg aldri har vært medlem av noe politisk parti i alle disse lange år jeg har bodd i Argentina, så jeg er hverken nazist, høyremann, venstremann eller noe annet. Det er bare kjærligheten til mitt gamle fedreland som har vært min ledestjerne til å opprettholde mitt norske borgerskap. Med den største indignasjon har jeg sett at det i årene etter den annen verdenskrig er kommet en mengde

som får den i hodet, hvor han snur og vender seg.

Derfor står han og speider mot noe nytt, som kan tale til både hjerte og forstand, men har ikke hatt muligheter for å samle sine meningsfeller til en ny oppdagelsesferd i samfunns politikens villmark. Her er det noe å gjøre, her er det store oppgaver som venter, og skal vi komme ut av den evige frykten, det verdiløsende enten-eller, så må hele middelstanden, som forøvrig strekker seg langt inn i kampfronten på begge sider, organiseres i det vidstrakte ingenmanns land til vern om samfunnets stadig framadskridende utvikling på grunnlovens faste fundament. Der er tegn i skyene på, at noe er i gjære. Og mannen i gaten er rede til å være med.

Vi har villet nevne dette allerede nå på bakgrunn av årets valgkamp, forat der kan bli villig grobunn. Rom ble ikke bygget på en dag. Mellomklassenes, middelstandens samling vil også ta sin tid, og den må bli dens eget verk, når bare noen vil gå i spissen.

landsmenn hit til Argentina, — nesten alle folk fra Nasjonal Samlings rekke, — forkomne og fortvilte, — nærmest som jaget vilt. Enkelte har enndog kommet traskende landeveien fra en av Argentinas nabostater, — sultne og utslitt. Blant dem har det vært mange frontkjempere som har satt livet på spill for å sikre Norges selvstendighet i kampen for et nytt Europa, som også seierherrene forsøker å bygge opp i Strausbourg, — en europeisk koalisjon mot kommunismen.

Jeg har hele tiden sett på Norges sak temmelig nøyaktig slik som major Langeland gjør det i følge sine to bøker, og da jeg kom undervær med den uhorste forfølgelse som pågår i Norge, selv mot dem som er ferdig med sin straff, og fikk se resultatet ved ankomsten av alle de ulykkelige norske her i Buenos Aires, ble jeg så harm at det kokte i meg. Jeg besluttet meg da til å bidra mitt til å lindre nøden og hjelpe de ulykkelige etter beste evne, og skal fortsette med å gjøre det til min dødsdag, hvis den skammelige forfølgelse ikke opphører.

De fattige har jeg hjulpet med penger og i størst mulig utstrekning skaffet dem arbeide, mens jeg har tatt betaling av dem som

har hatt råd til å kunne betale. I og med at jeg står som referanse på de forskj. søknader om argentinsk visum blir jeg økonomisk ansvarlig for at vedkommende ikke skal falle den argentinske stat til byrde, og dette er i og for seg verd et honorar.

Her i Argentina har vi ingen nazisme. Det er en plante som ikke trives i Sør Amerika like så litt som enhver annen ekstremisme. Her er alle på få unntakelser nær argentinere og argentinsk sinn, selv om det kan være avvikende meninger om måten å tilkjennegi dette på. Vi kjemper alle for landets ubegrensede frihet såvel økonomisk som politisk og for å få kastet av alle avhengighetsforhold. Det samme har jeg i en menneskealder også ønsket for mitt fedreland, men dessverre ser det ut til at jeg skal gå i min grav uten å få oppleve den glede. Norge synker mere og mere ned i det avhengighetsforhold til England, som Argentina mere og mere arbeider seg ut av. England var nemlig i mange år etter frihetskrigen mot Spania den dominerende utlandske faktor i Argentina og hadde i en årrekke den samme politiske innflytelse her i landet som det nå har i Norge, men så

(Forts. side 8.)

BANNERET

Av Jan Haaver

Den frie tenknings lasete banner smeller i vinden dag og natt. Hånens dugg har gjort det klandt, de dødes blod har gitt det flekker.

Men stangen er ikke knekket og banneret bæres av magre, sene hender.

I magsvær varmes det av solen, men ofte er det storm, o gingen vet hvorfra den kommer, og ingen vet hvorfra den

Hendene fatter fast om stangen, våte, stive, blå av blesten.

Men grepet er ømt som av barnehender,

uløselige som skjebneknuter.

Og han som bærer, ser mot tverrstangen,

hvor duken folder seg brød og værbitt.

Og han fornemmer korsfarerens hymne,

den om å dø heller enn å svikte de hellige løfter om den sande frihet.

Det er korset han bærer, korset hvor den frie tenknings banner er maglet til tverrstangen som en ussel klut — foraktet av mange, men fryktet av flere.

Han ser ikke lasene og flekkene, han ser det som ærens banner, mere verd enn gullstikken slik som bæres til pryd i massenes tog.

Det er ikke ære og gods han venter, han, den ensomme bannerbærer. Det er ikke hvile og alderdomstrøst som følger i bærerens fotspor. Nei, storm og bløyte er hans lot på den lange og knudrede vei. Han og revet skinn er det han venter når massene står der langs veien og ser på hans ensomme ferd.

Sol kan brenne, kulden isne, all verdens makter kan stå imot. Men ferden går videre, alltid videre uten annet sikkert mål enn det å verge den frie tenkning, verge den ensommes rett til sandheten.

A leve for dette er livets sanne mening, å dø under bannerets værslette duk det er en herlig lønn.

Partisanbevegelsen er brudd på nasjonens høytidelige underskrift

«Hjemmefrontens» lovmakere under nådeløs kritikk

Uten internasjonal rettsordning vil Norges frihet og selvstendighet være et tilbaketrukket stadium innen ganske kort tid

Prost A. E. Hedem, Bekkevik pr. Larvik, har på eget forlag utgitt en bok på vel 60 sider om landssvikoppgjøret og rettskildene. Boken er ment som et bidrag til landets gjenreisning på det rettslige og moralske område. Kan ikke retten gjennomføres hos oss selv, kan vi ikke med moralsk berettigelse stille rettskrav til andre stater, og uten internasjonal rettsordning, vil Norges og de andre små staters frihet og selvstendighet være et tilbaketrukket stadium innen ganske kort tid. Det er min oppfatning, sier forfatteren. Det haster derfor med å gjennomføre retten, bygge landet med lov og ikke med ulov.

Denne lille boken forteller om megen lesning og et forbausende juridisk klarsyn hos en prest. Den ligger høyt over gjennomsnittet og er tross sin knappe form uttømmende i sine svar.

Den begynner med Elverumfullmakten, dens ordlyd og rekkevidde. Forfatterens konklusjon er: «Da det avgjørende for stortingspresident ved fremsettelsen av fullmaktsforslaget har vært å se de nærmestliggende muligheter tilgodesett, er det neppe trolig at hans overveielser har omfattet detaljer vedrørende den kommende overgang fra krig til fred. Det han tilsiktet var å organisere eller få organisert det som tjente til landets sikkerhet og kunne tilføre landets fortsette uavhengighet, selvstendighet og integritet. — Som stortingspresidenten tør antas å ha vært klar over de grenser som grunnloven fastsetter for de to statsmaktens myndighetsområder, tør det antas at han også har vært klar over de grenser folkeretten i visse henseender måtte sette for fullmakten. Men den side av saken har han vel neppe kjent som særlig aktuell. Det var andre ting og betraktninger som stod i forgrunnen.»

Neste kapittel omfatter okkupasjonens rettsforhold. Forfatteren peker her på at der er i strid med rettskildens likeframme ordlyd når den fortrenkte statsmyndighet gir seg til å gi lover gjeldende for det besatte område. Rettsforholdet mellom den fortrenkte statsmakt og befolkningen oppsummerer han i fem punkter:

1. Suvereniteten som funksjon overfor det besatte område er suspendert. Funksjonene utøves av okkupanten og bare av denne.
2. Befolkningens lydighetsplikt mot suveren er derfor midlertidig bortfalt og erstattet med tilsvarende lydighetsplikt mot okkupanten. Hermed er lovgivning fra den nasjonale suverens side utelukket.
3. Befolkningen er forpliktet på de lover som gjelder ved okkupasjonens inntreden med mindre okkupanten med hjemmel i folkeretten endrer disse.

4. Befolkningen har å bevare troskapsforholdet til den nasjonale suveren og er folkerettslig beskyttet mot ethvert krav fra okkupantens side som måtte krenke dette forhold.

5. Befolkningen skal ikke tre i forbindelse med den fortrenkte statsmakt, og den skal ikke ta noe skritt mot besettersmakten og dens folkerettslige rettigheter, ikke engang til støtte for den fortrenkte statsmakts krigsførsel.

Forfatteren sier videre: «Man gjør neppe riktig ved å konstruere en kløft mellom rett og moral. Det vil både rettslig og moralsk være et tilbakeskritt. Det kan være all ære verd å unnlate å forplikte seg ved gitt ord eller underskrift. Men der er uheldig å bryte inngått overenskomst. Partisanbevegelse er brudd på nasjonens høytidelige underskrift, alle dens gode motiver tiltross. — Da hjemmefrontbevegelsen i rettslig henseende er i strid med bestemmelsene i landskriksreglementet og dessuten er av politisk og ikke av rettslig karakter, kan deltakelse i denne eller understøttelse av denne ikke av domstolene anvenendes som målestokk for nasjonal holdning. I så fall flytter nemlig domstolene over fra rettslig til politisk basis og krenker dermed den anklagedes rett etter grl. paragraf 96. De opphører da å være domstoler. De er blitt politiske tribunaler.»

I et kapittel om at ingen lov må gis tilbakevirkende kraft sier forfatteren etter å ha omtalt Magnus Lagabøters landslov: — «Som rettssetning gir den uttrykk for det naturlige og almenmenneskelige billighetskrav at ingen bør lastes for adferd mot lov eller forordning som han ikke har kjennskap til. Kjennskapet til rettsnorm er normal forutsetning for ervervelse av skyld. Herav følger at enhver skal dømes etter lov, gjeldende i handlingsøyeblikket, og at ansvar ikke kan tildeles etter senere tilkommen lov.»

Lex Eilifsen og landssvikanordningen vies utførlig omtale. Han sier bl. a.: «Når justiskomiteen gjentatte ganger faktisk beteg-

ner denne anordning som helt unødvendig, og erklærer at de gamle lovbestemmelser var fullt brukbare og tilstrekkelige som grunnlag for rettsoppgjøret, tør deri ligge en beklagelse over at anordningen overhode er utferdiget, og også en beklagelse over at lovgivningsarbeidet har vært i hendene på folk, uerfarne i å koncipere lover. Professor Skeie har anvendt den ironiske betegnelse «hjemmefrontens lovmakere» om dem, og dette uttrykk synes også å dekke justiskomiteens oppfatning av dem som lovgivere. — Fra dagspressen er kjent at høyesterettsdommer Erik Solem og høyesterettsadvokat Sven Arntzen har deltatt i dette arbeidet. De tilhørte hjemmefrontens ledelse. Det gjorde også høyesterettsjustitiarius Paal Berg og høyesterettsdommer Ferdinand Schjelderup. Om disse to har deltatt i utarbeidelsen av landssvikanordningen er, så vidt vi vet, ikke offentlig kjent. Det synes dog å være tilst visse momenter som tyder på at sistnevnte har vært med. — I dette sitt lovgivningsarbeide synes dommer Solem å være gått ut fra at Elverumfullmakten ikke var begrenset. Det er ting som tyder på at det har vært ham som dommer mer maktpåliggende å anvene denne oppfatning enn å underkaste fullmakten som rettskilde en forsvarlig tekstmessig granskning. Det samme tør også ha vært regjeringens interesse. I den retning tør peke ikke bare at det ble anordnet en særdomstol til å gjennomføre landssvikoppgjøret, men også at høyesterettsdommer Solem ble oppnevnt til lagmann ved Eidsiva lagmannsrett for landssviksaker og dermed anbrakt på den strategisk viktigste post.»

Det vil føre for langt å gå mer i detalj, for boken må leses grundig av alle som vil være meningsberettiget i denne likeså uhyrlige som innviklede materie, hvor fortielser og bortforklaringer har rådd grunnen så altfor lenge. Vi skal derfor tilslutt nøye oss med noen spredte sitater:

«Som hemmeligholdt lov utelukker landssvikanordningen muligheten av subjektiv skyld i forhold til denne. Dom etter landssvikanordningen avviker derfor fra sivilisert rettspraksis og betegner dermed en senkning av vår rettsstandard. Å dømme etter denne må derfor antas å være en fornektelse av en av de fundamentaleste menneskerettigheter.»

«I tilbakevirkende og hemmeligholdt lovs form å belegge med lemskap i en tidligere lovlig or-

Forts. side 5

Samfunnspartiet —

Forts. fra side 1.

måtte virke samfunnsoppløsende. Den norske borgerkrig har de samme årsaker. Hambros Høire har ikke maktet sin oppgave, men gitt etter for folkets lidenskaper og laster og gjort selve tøyelseløsheten til «det muligste kunst». De norske statsmenns og folkeveileders personlige egenskaper interesserer oss mindre i Samfunnspartiet. Det er folkets framtid og velferd, som er og skal være det avgjørende og essensjonelle.

Partiprestisje spiller for oss ingen rolle. Vi trakter ikke etter makt og ikke heller etter profitt. Vi tror ikke på noe politisk maktssystem, men ser alene den riktige folkeveiledning og det riktige livsbillede som veien til fred, frigjørelse og frelse.

Da Venstre avskaffet den lille opplyste overklasse i Norge og nivelerte alle høiere skoler og lærte folket opp i den klassisk hedenske stats- og pengekultur, ble det norske folk åndelig avrustet og vårt presteskap og våre statsmenn, vårt Universitet og våre skoler har derfor ansvaret for den store missere og forsmeldelse som overgikk Norges folk i 1940—45.

Å tåkelegge dette — istedetfor å la tingene bli oppklart, fører bare til nye og ennå verre katastrofer. Det er derfor ikke personer vi vil tillivs i Samfunnspartiet, men alle de misforståelser og all den uvitenhet og utilstrekkelighet som lå til grunn for katastrofen 1940—45 og som nå forbereder de neste ulykker.

Tysklands statsmenns nederlag i 1914—18, ble heller ikke oppklart. Man veltet skylden på jødene og tåkela de sanne og faktiske årsaker til Tysklands misere. Resultatet ble derfor en ny og ennå langt verre katastrofe for det tyske folk. — Av dette burde det norske storting ha lært at man ikke skulle gi Quisling og NS skylden for den norske misere i 1940—45, men sørge for oppklaring. Et så stort falksnari som «rettsoppgjøret», skaper bare forvirring og tåkelegging, så man intet lærer angående katasetrofens egentlige årsaker. Derfor utsetter man seg og sine landsmenn for nye ulykker. Ikke engang professor Hallesby, som var innvalgt i den store undersøkelseskomite greiet å la lyset skinne, så folket fikk vite hvorfor vi i 1940 ble innhentet av vår skjebne. Ennå beherskes folkeveiledningen av det bevissthetsløse og tøyelsløse, fordi også vår norske kirke, likesom den russiske og tyske kirke, forfalt og misforstod jødernes historie og det kristne samfunns evangelium.

Samfunnspartiet vil derfor lys og vitenskapelig oppklaring. Det er den eneste mulige kunst. Å kjøre videre i natten, som Hambros proletariserte Høire, er det håpløse kunst, fordi det er det umuliges kunst.

A kjøpe verden fri for kommu-

Ukens kronikk:

Dumheten

Av H. r. advokat Gustav Heber

Dumheten har det felles med verdensrummet, at den er uten grenser, men mens Einstein har forsøkt å fastslå verdensrummets grenser, har det ennå ikke lykkedes noen å sette grenser for dumheten.

Det norske rettsoppgjør, slik som dette er lagt an, er en ektefødt sønn av dumheten, og er derfor verre enn en forbrytelse. Det hviler da også på noe av det dummeste, som er prestert på norsk lovgivningsområde. Vi har hatt dyktige lovgivere før her i Norge. Vi hadde en Thorleif Spaki, som skrev Islands første lov. Vi hadde Gula lagting forskjellige lagmenn, blant dem Atli, som sa fram ledingsloven på Gula Lagting. Vi hadde Bjørn Mardarson og Log-Berse, men framfor alle Magnus Lagabøter. I vårt århundre har vi hatt vår store Bernhard Getz, som har forfattet vår framrakende straffelov av 1902 og straffeprosessloven av 1887.

Men i okkupasjonstiden tok landflyktige menn seg til å flikke på disse framrakende lovverk og har derunder fått anledning til å demonstrere sin grenseløse dumhet. Om Drakons love het det i sin tid, at det var skrevne med blod, men de ble da også meget tidlig erstattet av den vise Solons love. Våre dages lovgivere har intet lært av Solon. De har muligens lært noe av Drakon, men de har i sin dumhet fullstendig distansert ham. — De innskrenket seg nemlig ikke til å skrive med blod, men de skrev med galde. Ved å fingere, at Norge, etter at betingelsesløs kapitulasjon hadde funnet sted, fremdeles var i krig, i strid med statsministerens påstand i motsatt retning, ved å fingere, at Norge var i forbund med krigførende makter, med hvem ingen traktat var inngått og ved å fingere, at nordmenn, som var i okkupasjonsmaktens vold, fremdeles hadde sin fulle frihet, har de fått startet et rettsoppgjør, som hvis det konsekvent ble gjennomført ville stemple størsteparten av det norske folk som landsforrædere. Etter at seiersrusen vel var over, fikk de politiske tømmermenn og måtte kassere de verste av sine ukaser, men det ble allikevel stående en god del av dem igjen, tilstrekkelig til å framkalle et rettskaos, som vi aldri før har sett ma-

nismen med amerikanske dollar, er også «det umuliges kunst». Det viser en rørende offervilje i USA, men samtidig en gudsførlatt tro på dollaren! — Verdensbedragene er uhyre store og farlige.

Verdens frelse beror på kirkenes reformasjon og vitenskapens evolusjon.

ken til i dette land. Ved hjelp av disse og en ensrettet og kadaverdisiplinert presse har det lykkedes dem å opphisse folkets store masse, slik at denne tar saken i sin egen og gir seg til å sjikanere alle og enhver, mot hvem det blir innledet rettsfølging etter ukasene, ikke alene før deres sak er pådømt, men også etterat de har utstått den idømte straff.

Dette er noe so mer helt nytt her i Norge i et hvert fall etter middelalderens slutt. Vi må helt tilbake til middelalderens kjetter prosesser og hekseprosesser for å finne noe lignende. Ingen skal straffes uten etter dom og heller ikke for noe mere, enn han er dømt for. Det har vi grunnlovsforbud mot. Men den infami, som delvis ukasene og ellers pressen og massen belegger de tiltalte og dømte med, utsetter disse for en tilleggsstraff, som i mange tilfelle kan være langt verre enn idømt eller vedtatt straff eller bot. Denne infami er så helt i strid med ånden og tankegangen i vår utmerkede og humane straffelov av 1902. Den representerer en betydelig skjerpelse av straffen og er derfor rettsstridig som tilbakevirkende, uansett dumhetens påstand om at den er en formildelse av lovens straffebestemmelser.

Gustav Heber.

Angiveri i Stavanger

At forholdene innenfor de forskjellige offentlige etater etter krigen ikke har vært så altfor god, ja, se det tør vel være en dessverre kjent sak. Angiveriet for unasjonal holdning har floreret til den store gullmedalje, i allfall innenfor enkelte etater siden 1945. Det må være særdeles oppløftende forhold når funksjonærer innenfor en etat ryker sammen og gjensidig anmelder hinannen for unasjonal holdning. Hva årsaken kan være, vet vi i grunnen ikke, men det må vel tilskrives meget dårlig ånd. Brødnid og kamp for å få folk vekk fra en stilling for selv å overta den.

Det skal just ikke skape respekt den slags forhold. Imidlertid synes vi nok at rekorden er nådd og prisen må være vunnet av havnebetjentene i Stavanger. Det må være idylliske forhold innenfor denne etat, når den ene etter den andre beskylder hverandre for landssvik. Den ene rettsak har etterfulgt den andre.

Hvorledes slike folk kan ha respekt for seg selv forstår vi ikke, og hvorledes de kan respekteres av andre forstår vi ennå mindre, men det er så typisk for hvor lavt folk kan komme. En nasjon av hyener og sjakaler benevner Benjamin Vogt den norske nasjon. Vi for vår del må vel heller bruke benevnelsen «En nasjon av angivere». Det passer visst bedre.

x.

PARTISANBEVEGELSEN - -

Forts. fra side 4.

ganisasjon med kollektivt ansvar er summarisk rettspleie og derfor et tilbakefall til usivilisert rettspraksis. Det tjener amerikansk rettsvesen og rettsbevissthet til ære at den amerikanske militærdomstol i saken mot sjefene i IG tok bestemt avstand fra den slags vurderingsgrunnlag. Sjefenes medlemskap i det nasjonalsosialistiske parti var bevislig. Men hvor forbrytersk enn partiets ledelse hadde opptrådt, fant domstolen ikke å kunne knytte ansvaret til medlemskapet, men utelukkende til hver enkelts mulig forbryterske handling. Da sådan ikke kunne påvises, ble sjefene frikjent.

«Har en fortrenget statsmyndighet folkerettslig adgang til å utøve lovgivningsmyndighet, gjeldende det besatte område? — I direkte strid med rettskildens ordlyd har Eidsivatings lagmannsrett og Høyesterett faktisk besvart dette spørsmål med: Ja. —

I samsvar med rettskildens ordlyd besvarte gresk underrett og appellrett dette spørsmål i 1930 med: Nei. Enig med de greske domstoler er f. eks. den svenske folkerettslærde Rikard Kleen og vår egen professor i strafferett Jon Skeie. Likeså ga norske jurister og biskop Berggrav sommeren 1940 offentlig uttrykk for samme forståelse av lovteksten.»

Prost Heden slutter sin tanke- tungs bok med følgende:

«Rettslige former alene gjør ikke landssvikoppgjøret til et rettsoppgjør. Dertil kreves også befølgelse av rettskildene og unn- gåelse av rettsvilkårighet. Den foran foretatte analyse tør ha vist at dette krav ikke er tilfreds- stillet.

Grunnlovgiverne har neppe forutsett at odelstinget skulle komme til å avgjøre et riks- rettspørsmål ut fra problem- stillingen: Hva kan en lære av begåtte feil og forsømmelser. Den tingen overløt de nemlig til historien. Heller ikke at høyesterettsdommere med vel- berådd hu skulle komme til å koncipere, utferdige og anven- de lover av tilbakevirkende og skjerpene art eller være med på denslags.

Stortingets justiskomite uttalte i sin innstilling om landssvik- anordningen, at ved den brøt en med prinsippet om likhet for lo- vene. Landssvikoppgjøret bekref- ter riktigheten herav, både posi- tivt og negativt. Det grelleste eksempel herpå tør være at vise Oslo-herrer, som den 17. juni 1940 usurperte kongens myndig- the etter grl. paragraf 26 og gikk inn for rettsstridig å endre rikets forfatning, ikke er blitt straffet, men meget mer er blitt

offentlig påskjønnnet. Men hvor berdt ordensbåndet enn måtte være kan det nok ikke skjule det brudd på avlagt troskapsed, som den dag ble begåtte i selvrådigh- het og geskjeftighet, og den illoy- alitet som derved ble Kongen og hans lovlige regjering i deres nødstedte situasjon til del.

Vi hadde en høyt kultivert rettsarv å ta vare på. Det som nå er skjedd tør være denne vår rettsarv uverdig. Måtte bare vårt folk ikke få sande at fedrenes druer gjør barnas tenner såre.»

Fra Valdres

De som har sin forstand og sine tankeevner så noenlunde i behold, vil i disse dager ha forundret seg ganske storlig over all den hyldest, som nå om dagen blir Johan Nygårdsvold til del. At hans egne strør virak i rike- lig mengde over ham nå på fallrepet er forståelig, ja, kanskje endog til- givelig. Men at de andre, også hans politiske motstandere, kappes om å opphøye ham, nær sagt til helgen, er vel en foreteelse, som hører til de mer sjeldne. Glemte er at han og hans regjering la landet forsvarsløst, glemte er at alt var lagt til rette for den tyske invasjon. Det manglet bare en stor plakat nede ved Oslofjorden med ordet «velkommen» på, skrev Einar Sagen.

Ja, slik skrev major Sagen om den mann som redaktør Øksnevad i jubileumsrusen peker ut som den nest største blant nordmenn. Den største, og den som gjorde den største inn- sats for land og folk, var naturligvis kongen, men den nest største innsats ble gjort av Nygårdsvold, sier Øksne- vad i jubileumsrusen i sin omtale av ham.

Hva kan årsaken være til at stor- parten av vårt folk kan delta i den grad i hyldesten til denne mann? Til ham som også er ansvarlig for det ulovlige og urettferdige rettsoppgjø- ret? Hvor ligger hunden begravet? Etter min mening ligger den ganske opp i dagen. Vi må huske på at det ikke bare var Nygårdsvold og hans menn, som i hast pakket sin koffert, da tyskerne kom. Det var nok altfor mange av de andre partier også, som gjorde det samme. Hva annet kan de da gjøre nå enn å hylle sin fører og påstå at alt det som englandsfarerne gjorde, foretok seg og bestemte var såre godt? A hevde andre synsmåter nå etterpå ville jo være helt uhold- bart. Derfor denne underlige foreteel- se, som vi nå er vitne til, at alle par- tier nesten enstemmig forlanger «ro omkring rettsoppgjøret», og fremde- les roper på hevn og straff for dem som har andre meninger enn deres egne.

Valdresbonds

Husk

at ved en annonse i «8. MAI» rekker De ut over hele landet.

Averter derfor når De har noe å selge, når De søker arbeidere eller når De selv ønsker arbeidere eller funksjonærer.

Annonseprisen er 1,50 kroner pr. korpuslinje.

«8. Mai»

Postgiro:

Kontonr. 818 27

Med saks gjennom dagspressen

RETTSOPPGJØRET OG ERSTATNINGENE.

Under «Ordet fritt» i «Adresseavisen» skriver Spectator i en omtale av direktør Lorentz Vogts bok om rettsoppgjøret bl. a.:

Herr Vogt bruker i sin siste artikkel uttrykket «Dette noe merkantile — man kan kanskje si hokermessige — standpunkt». Jeg tror neppe mange mennesker er klar over hvor glimrende dette uttrykk dekker det såkalte Erstatningsdirektorets virksomhet. Den framgangsmåte som har vært brukt, har i alle fall ingen hjemmel i norsk lov fra før 9. april 1940. Utallige mennesker — med gode nerver — har blankt avvist direktoratets utpresningsforsøk fått sin sak henvist til retten, som i en rekke tilfeller har nedsett de muligheter og erstatninger som i foreleggs form har forsøkt å narre folk til å vedta. Men så har vi alle de stakkars mennesker som på grunn av svake nerver, sykdom eller andre årsaker, ikke maktet det press som en rettssak utvilsomt er, og derfor vedtok et urimelig forelegg. I mange tilfeller ble de på den måte berøvet midler som var av den største betydning for deres eksistens. Enkelte fikk sogar det «gode råd» av en eller annen sakfører at de burde vedta. Herr Vogt slår til lyd for at foreleggene bør revideres, dette må bli et krav som det ikke fires på. Det bør nedsettes en kommisjon av menn, som fra de 5 okkupasjonsår har helt blankt skjold (ikke noen småsvin her og der), til å gjennomgå alle foreleggene og komme med forslag til revisjon i alle de tilfeller hvor der er gått fram på en utilbørlig måte. Men det haster.

Når man tar hensyn til hva politikk og påtalemyndighet fant å kunne tillate seg den første tid etter frigjøringen (at man i dag skulle ha ønsket meget av det gjort, er en annen sak), er det ikke så merkelig at også mange private mennesker trodde de kunne etablere sin egen private, justis. Jeg sikter her bl. a. til de utallige suspensjoner som private firmaer og bedrifter satte i verk like overfor arbeidere og funksjonærer, en framgangsmåte som ikke engang hadde hjemmel i den mystiske Landssvikanordning. Mange vil sikkert innvende at under daværende vanskelige forhold var det ikke annet å gjøre. Dette er selvsagt et synspunkt som lar seg høre, men det undskylder ikke at man har unnlat å etterbetale lønn til vedkommende funksjonær for suspensjonstiden, overensstemmende med norsk rettsprinsipp fra før krigen. Så har vi alle de tilfeller hvor en funksjonær senere er inntatt igjen på sin gamle arbeidsplass, men med redusert lønn den første tid. Det skulle synes rimelig at man også i slike tilfeller etterbetalte den tilbakeholdne lønn og dermed gjorde uretten god igjen. Ingen kan i alle fall nå lenger påberope seg den gode tro, der er i løpet av de forløpne 4 år siden frigjøringen fremkommet så meget at alle rett-tenkende mennesker må være på det rene med at det var et rettsbrudd. Alle kan felle, det er menneskelig, og bør unnskyldes, men det kan ikke

unnskyldes at man unnlater å bøte på en begått urett eller feil.

ØKSNEVAD HAR SÅR

«Morgenavisen» kan fortelle at folk i Bergen er høyst overrasket over at Kringkastingen nektet fremført et vers om Toralv Øksnevad i en vise fra kabareten «Høstmanøvre» som ble sendt over riksnettet forleden. Det ble uttrykkelig sagt at det var på politiske premisser — verset er et appropos til Øksnevads kandidatur til Stortinget for Oslo Venstre. Verset som måtte sløyfes, lyder slik:

Venstre i Oslo har nominert Øksnevad øvst på sin liste. Stemmen fra London er blitt stemmen fra Dagbladet nå i det siste. Nå spørs det om stemningen

stemmer med det som vil bli quantum satis, i motsatt fall blir det et stemmespill og — qvo Toralv Øksnevadis? Han som bare påtok seg Urias røst, vær så snill: ikke skyt grammofofonen

I revyen er skytset ellers rettet mot mange andre politikere, men det fikk gå.

Som en vet er Toralv Øksnevad knyttet til Norsk Rikskringkasting i en ledende stilling. For tiden er han imidlertid permittert uten gasje for å drive politisk virksomhet før valget. Han skulle derfor ikke være mer fredet mot skudd i denne tiden enn enhver annen som driver med politikk her i landet. Det er politikeren Øksnevad skytset er rettet mot, ikke kringkastingsmannen — og selv om det siste hadde vært tilfelle, hadde det også vært et spørsmål om fredningen hadde vært berettiget.

Kringkastingsens ledelse kunne gjerne ha opptrådt litt mer overlegent i dette tilfelle, mener bladet.

MANGE SLAGS MENINGER FORAN VALGET.

En kjent bondemann sier til Haugeunds Avis, at bøndene skader seg selv ved å ha et eget politisk parti. Han vil heller ha en upolitisk bondegruppe i stortinget:

«Me står alle i Noregs Bondelag og her står me samla, og denne samlinga er den sterkaste faglege organisasjonen i landet. Her er alle politiske parti representert og me er sterke nettopp av den grunn. I standen for å skilja ut ei lita politisk bondepartigruppe som må koma i strid med retningslinene i Noregs Bondelag, burde bonde-representantane frå alle parti gå saman i ei gruppe i Stortinget — ei upolitisk gruppe. Her kunde so bøndene frå alle politiske parti møtast til rådgjeving om dei aktuelle jordbruksaker. Dette er praktisert t. d. i fråhaldsspørsmålet der det i Stortinget er ei fellesgruppe frå alle parti».

Og så er det dette med religionen da, som dukker opp foran hvert valg. Det kristelige dagblad «Dagen» mener at Kristne Arbeideres Forbund har passert grensen for det tillatelige, når det påstår at Arbeiderpartiet er et i særlig forstand kristelig parti:

«For det første vedkjente Arbeiderpartiet seg for ikke meget lenge siden åpent å være et marxistisk parti. Marxismen er — som Bror-skap sikkert vet — prinsipielt kri-

Kuppmakerne fra 1945 —

Forts. fra side 1.

Stortinget måtte overta sine konstitusjonelle plikter etter frigjøringen. Kretsen var nok allerede på dette tidspunkt klar over at realiseringen av det planlagte statskup ville utløse en konstitusjonell strid innen vårt folk. Men med Høyesterett på sin side hadde Kretsen et mektig våpen i den kamp som måtte komme, og den mente vel nå å ha de beste utsikter til å seire og dermed trygge sin makt — —»

I sitt videre innlegg uttalte Moseid:

«Mens striden om Stortinget pågikk her i landet og i regjeringkretser utenlands, skrev professor Skeie i 1943 en avhandling om dette spørsmål, som etter frigjøringen ble offentliggjort under titelen «Stortinget».

I denne avhandling heter det om Høyesterett:

«Høyesterett hev etter Grunnlogi ingen heimil til å stogga stortingstenesta og gjeva påbod um nye val. Det vilde føra til logløyse i riksstjorni (konstitusjonell anarki) um me skulde fylgja den læra at me ikkje hev havt noko storting etter 10. januar 1940.»

«Det verste som kunde gjerast, var å byrja med eit statskup. Det kunde just omgå vegen for eit mindretalsdiktatur — —»

Det viste seg imidlertid senere at Høyesterett fikk høve til å uttale seg om stortinget av 1936 ennå engang. Det var da Stortinget i henhold til Grunnlovens § 83 innhentet Høyesteretts betenkning om hvorvidt det nyvalgte storting kunne innkalles og

konstitueres før det i Grunnloven § 86 nevnte tidspunkt. Nå kom Høyesterett til andre resultater. Høyesterett fant at det sist valgte stortings funksjonsperiode måtte forlenges.

«Når en sammenholder denne uttalelse, sa Moseid, og Høyesteretts ubetingede dødsdom av 25. juni 1942 over Stortinget, så kan en forstå at det ikke kunne være med noen særlig glede Høyesterett så seg nødt til å desavouere seg selv så ettertrykkelig. En må minnes det gamle ord: «Det går en nemesis gjennom livet. At unngå den er ingen givet.»

Moseid kom så inn på Kretsens og Regjeringens forhandlinger i 1943, og om dannelsen av kupregjeringen. Etter at regjeringen hadde gitt etter på Kretsens krav, uttalte Moseid:

«Men Kretsen hadde nå selret over hele linjen og stolte på at den skulle få sin vilje også når det gjaldt mennene.» Og videre:

«I mars 1943 var det som før nevnt oppnådd enighet mellom Kretsen og Regjeringen om at så snart landet ble fritt, skulle det gjennomføres en nyordning av styret i Norge i strid med Grunnloven, uten storting og uten parlamentarisk regjering. Hvis verdenskrigen hadde sluttet i 1943, hva vårt folk håpet og ventet inderlig på, så ville vår nyvunne frihet etter dette blitt krenket, skjemet og kvalt ved et statskup som kunne ha drevet vårt folk inn i liknende forferdelige forhold som i Hellas.

«Kretsen holdt selvsagt sine planer skjult for folket. Men den hadde kontaktpunkter utover landet som skulle lodde stemningen og stå ferdig til å gripe inn når tiden kom. Og gjennom en eller annen kanal sivet så rykten ut. Og nå begynte en stille, men intens kamp for å hindre statskupet og vekke folket til vakt og vern om Grunnlov, frihet og folkestyre.»

«Jeg fikk høre ryktene om statskup på et tidlig tidspunkt, men jeg trodde det bare var løst snakk som så meget annet i den tiden. Imidlertid fikk jeg våren 1943 pålitelige opplysninger om Høyesteretts dødsdom over Stortinget og måtte ta det alvorlig. Jeg søkte straks president Magnus Nilssen som blankt avviste muligheten av at Høyesterett kunne gjøre seg skyldig i slikt grovt grunnlovsbrudd. Men til slutt skjante han at det var alvor. Etter å ha drøftet og undersøkt saken så godt det lot seg gjøre, rådførte vi oss med professor Skeie.»

«Men det ble etter hvert mer og mer klart at Kretsen bare hadde liten tilslutning (Forts. side 7.)

stendomsfiendtlig. Selv om den marxistiske vignetten offisielt er droppet fins det ennå marxistiske synsmåter og strømninger i Arbeiderpartiet. Dernest har det norske kristenfolk ennå ikke glemt partiets holdning i den forløpne stortingsperioden. Vi tenker særlig på den utpregede nonchalanse hvormed arbeiderpartiflertallet og arbeiderregjeringen behandlet Folkebevret. Det er Arbeiderpartiet ansvar, at den kristne moralen ble satt ut av spillet i preventivsaken, at Oslo lærerskole ble tatt, at soldatheime ble ekspropriert og at religionsundervisningen i framhaldsskolen ble en saga blott.»

Det er ikke alle prester som blindt sverger til Kristelig folkeparti heller. Sogneprest Alf B. Bastiansen har i følge Arbeiderbladet sagt følgende i en valgtale:

«Noen mener kanskje at jeg som en kristen ville holde meg til Kristelig folkeparti. Men det kan jeg ikke. Jeg mener det er en uring å hefte kristendommens navn til et politisk parti. Kristne mennesker kan vel også ha forskjellig syn på de politiske spørsmål. Kristendommen har levd under de mest forskjellige samfunnsformer og kan ennå komme til å oppleve vekslende politiske systemer. Det fins ikke noe kristelig fastlagt samfunnsprogram.»

Kuppmakerne —

Forts. fra 6. side.

utenfor Oslo-området, og at folket stort sett stod fast og sikkert på forfatningens grunn til vern om Grunnloven og de konstitusjonelle myndigheter. Dette førte imidlertid ikke til noen avspenning i Kretsens virksomhet. Tvert i mot ble angrepene og propagandaen mot Stortinget, som hadde fortsatt siden høsten 1940, om mulig enda sterkere og mer intens etter hvert helt fram til Stortinget trådte sammen 14. juni 1945. Det var intet som tydet på at Kretsen hadde oppgitt det planlagte statskup i dagene omkring den 8. mai 1945. Og når det ble avverget, så var det ikke Kretsens fortjeneste, men folkets og de menn som i tide fikk vakt det til forståelse av farene og til vern om: Grunnlov og de konstitusjonelle myndigheter.»

«I dagene omkring frigjøringen — 8. mai 1945 — var stortingets presidenter som var i landet og kunne møte, samlet i Oslo. Den 5. mai søkte president Magnus Nilssen og marmester Nordlie å komme i forbindelse med Paal Berg, som en forstod var leder av Kretsen eller den såkalte Hjemmefront. Men det lyktes ikke. Han lot ikke høre fra seg tross oppfordringer.

Etter Moseids opplysninger, ble de av presidentene som søkte å komme i forbindelse med Kretsen eller regjeringen, av Kretsen møtt på en uforskammet måte. Ja, uhøflig og avvisende.

Det var Kretsens menn som etter en telefonsamtale med presidenten, som han betegnet som meget uforskammet, egenmektig hindret at Stortingets presidentskaps opprop ble sendt ut til vårt folk på frihetsdagen den 8. mai.

Moseid kom så inn på hva som hendte i statsråd den 12. juni 1945, da regjeringen Nygårdsvold la fram sin avskjedssøknad. Etter at regjeringens avskjedssøknad var lagt fram kom statsråd Hartmann med den protokolltilføyelse — og hvori han tilrådet kongen å gi høyesterettsjustitiarius Paal Berg eller om denne ikke var villig, direktør Gunnar Jahn i oppdrag å danne den nye regjering. Statsråd Sundt sluttet seg til Hartmanns tilråding.

I følge det stenografiske referat uttalte Moseid om dette:

«Etter det må det være klart at de to statsråder har tilrådet kongen å handle i strid med vår forfatning ved å holde Stortinget utenfor ved regjeringsskiftet, og utnevne en utenomparlamentarisk regjering.»

«Og hvis rådet var blitt fulgt, ville det ha skapt et konstitusjonelt motsetnings- og konfliktforhold mellom regjeringen og stortinget.

«I unionstiden ville en nord-

Ny bok:

A. E. Hedem:

Landssvikoppgjøret og rettskildene

En undersøkelse.

Pris kr. 3,20 + porto.
Bestillinger ekspederes omgående.

«8. mai», s eksped.

Hus søkes

mot at konen steller lettere fjøs eller f.fallende arb. (Mann i f. arb.). Henv.

Halvor H. Øyberg,
Flesberg

mann som hadde stilt seg som de to statsråder i forhold til Stortinget, i samme øyeblikk vært uten fedreland. Og konstitusjonelt er saken nøyaktig den samme i dag.

«Det spørsmål som nå mel-der seg er hvorledes Undersøkelseskommissjonen . . (Den ble såvidt Moseid hadde brakt i erfaring, oppnevnt av statsminister Einar Gerhardsen og justisminister Cappelen. Og derved skulle den være i orden for Kretsens vedkommen. Red. anm.) og protokollkomiteen har behandlet og tatt stilling til Kretsens planlagte statskup og forfatningsbrudd.

En skulle ha ventet at disse organer som hadde, og — når det gjelder protokollkomiteen — har det som sin primære oppgave å utrede og våke over at Grunnloven og de konstitusjonelle krav respekteres, ville felle en streng dom over Kretsens og Høyesteretts forfatningsbrudd — og kanskje også over Regjeringen som lot seg forlede eller presse av Kretsen til å delta i planleggingen. Men det er langt fra tilfelle. Undersøkelseskommissjonen har tvert i mot oppkonstruert et meget kunstig for- svar for Kretsen, og fortsetter også i denne innstilling sine angrep på og sin undergraving av Stortinget.»

«Fordi jeg allerede i 1945 kjente til det meste av det jeg her har nevnt om kommisjonens tilblivelse, var jeg forberedt på litt av hvert, og jeg ble ikke særlig forbauset over det enestående uriktige og misvisende resultat av vurderingene. Derimot hadde jeg ventet en mer objektiv vurdering av protokollkomiteen. Og særlig hadde jeg trodd at protokollkomiteen ville ha sett det som sin plikt å våke over at grunnlov og forfatning håndheves, og at de konstitusjonelle organers myndighet og avgjørelser blir respektert. Men komiteen har stort sett bare strødd sand på kommisjonens innstilling.»

«Etter min mening er det her både under og etter krigen drevet et spill som på viktige punkter har fåkelt og

Leilighetskjøp

av eldre bøker i et begrenset antall

Ved en tilfeldighet kan følgende bøker av B. Dybwad Brochmann ennå skaffes i et begrenset antall:

Polemik, 325 sider	kr. 7,—
Massesjelens Hemmeligheter, 414 sider	> 10,—
Sjælen og Sjæleforskningen, 415 sider	
(bind 2 av Mentalitet og Livsskjæbne)	> 8,—
Fandens efterlatte papirer, 183 sider, rikt illustrert	> 6,—
«Den 9. april», 136 sider	> 5,—
Menneskelig vilje, 92 sider	> 2,50
Våre nye abonnenter bør straks sikre seg disse.	
Av nyere bøker fåes ennå:	
«BIBELN og NATURVIDENSKAPEN», 250 sider	kr. 9,00
«KRISTUS I SAMFUNNET» — eller to slags	
kollektivism, 400 sider	< 10,—
«Den gang Per Stor-Oslo ville avromantisere Per Gynt»	
48 sider	> 1,50
«Åpent brev til generalissimus Stalin og president Truman»,	
45 sider	> 2,50
(Kan også fåes i engelsk utgave)	> 2,—
«Menneskelig vilje», 92 sider	> 2,50
«Rettsaken mot B. Dybwad Brochmann»,	
(stenografisk referat) 380 sider	> 13,—
Tillegg: Høyesteretts behandling av samme sak, 80 sider	> 3,—
Skriv til M. Ludvigsen, Kirkegt. 43, Bergen.	

Videre foreligger til trykning en rekke nye skrifter. Fra nyttår er det hensikten å utgi regelmessig et sosiologisk tidskrift i ca. 12 hefter pr. år.

NY BOK:

Overlærer Maria Husa

Tanker omkring Brochmann-saken

Veien til Fred

Boken er inspirerende og tankevekkende. Utenom Brochmann-saken, blir Atlanterhavspakten og det norske rettsoppgjøret vurdert på en meget logisk og interessant måte, ut fra praktiske, etiske og moralske hensyn.

Boken koster 3 kroner, og sendes portofritt ved forskudds betaling. Omgående levering fra

«8. Mai», Kristiansund N.

Hjelp til selvhjelp.

Statstjenestemann, 61 år, som etter 28 års tjeneste har mistet stillingen på grunn av medlemskap i NS, er kommet i gang med verksted for strengemusikkinstrumenter, mangler driftskapital. Fins der noen som enten kan låne meg penger eller er interessert i kompaniskap mot innskytelse av kapital. Jeg er fagmann på dette område. — Bill. mrk. «Statstjenestemann 61» nr. 227, til dette blad, hvorefter konferanse.

bortforklart kjennsgjerninger og ført vårt land bak lyset om de faktiske forhold».

«Ved høystemte anledninger taler en gjerne om forsiden, men det er ikke den fulle og hele sannhet. Det jeg her har framholdt om Kretsens virksomhet, tror jeg må være et ledig vitnesbyrd om det. Hvis en virkelig skulle holde seg til det overdrevne skryt som de enkelte gjensidig har prydet hverandre med, kommer en milelangt bort fra sannheten. Det er etter min mening ingen grunn til å tvile på at medlemmer av Kretsen har gjort seg skyldig i alvorligere forfatningsbrudd enn mange av dem som er dømt ved våre retter i denne tid». Slik sluttet stortingsmann Moseid sitt innlegg.

I følge høyesterettsdommer Schjelderups bok «På bred front» var Einar Gerhardsen et fremskutt og aktivt medlem av Kretsen. Og i følge Moseids inn-

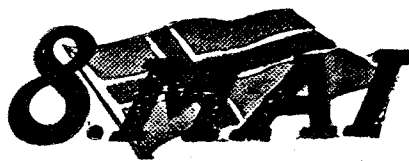
legg, er altså Norges nåværende statsminister en av kuppmakerne, som uten skrupler var med på å legge planer mot folk og land, og som har gjort seg skyldig i «en kjede av forfatningsbrudd og lovstridigheter» helt fra 27. august 1941 og fram til 12. juni 1945.

Dette må sies å være grove beskyldninger mot en statsminister. Han har imidlertid intet gjort for å renske seg. Derimot reiser han rundt og gjennom sitt parti byr seg fram til nytt valg som om intet skal være hendt.

Han og de andre kuppmakere har selvfølgelig funnet det klokest å la de dokumenterte beskyldninger gå i glemmeboken ved den innstilling som protokollkomiteen kom med, og som ble skrinlagt av odelstinget.

Send inn
BLADPENGENE

AVERTER

ABONNER

Fra vår utenlandspost --

JØDENE SØKER BE- SKYTTELSE HOS F.N. FOR SIN SVARTEBØRSTRA- FIKK I TYSKLAND

Det demokratiske «bedriftsvern» i verdenspressen, har i den senere tid med stigende pågåenhet ringt i alarmklokkene om at visse ting har meldt seg for en nyfødt «antisemitisme» i Tyskland.

I den anledning har «De befridde jøders komite» i den amerikanske son sendt en henstilling til F.N. om at det hurtigst mulig blir vedtatt effektive beskyttelseslover for de i Tyskland bosittende jøder. For å gi sine krav mest mulig vekt har jødene holdt store demonstrasjoner i flere tyske byer, og sin vane tro har de ikke gått utenom blodsutgydelser.

Etter de siste, og da særlig engelske avismeldinger er det jøder som driver svartebørs- og smuglertrafikken i Vest-Tyskland. Og i følge Kieler Nachrichten (20. 9. 49) har de tyske tollmyndigheter siden valutareformen ble gjennomført, beslaglagt varer av eventyrlige mengder, men det de ikke har fått tak i regner en et samlet tap for Vest-Tyskland i form av tollinntekter og inntekter for forretningslivet til minst en milliard tyske mark. Bladet føyer til at det er jødiske — displaced persons i de forskjellige leire som driver dette storstilte, demokratiske atterreisingsarbeide. Og at det er særlig leiren Bergen-Belsen som er hovedsentret.

Det viser seg nå, at det er fra Bergen-Belsen at de fleste klager blir sendt ut om den «sterke og farlige tyske antisemitisme».

I Bergen-Belsen sitter det i dag ikke mindre enn 14 jødiske dollarmillionærer. De og deres likesinnede har overflod av denne verdens goder, og er blant lederne av den verdensomspennende svartebørs- og smuglertrafikk, og de er lederne for de klagende jødiske displaced persons, og de er også med i «De befridde jøders komite».

Om noen har anledning til å klage over «rasediskriminering» i dagens Tyskland, er det iallfall ikke jødene. En og annen gangen kommer sannheten fram om de jødiske «flyktnings forferdelige stilling» i nådens Tyskland. Den siste som har uttalt seg er den engelske arbeiderpartimann og zionistsympatisør R. H. S. Crossman (New Statesman and Nation) (17. 9. 49).

Crossman hadde straks etter valgene reist til Bayern for å undersøke hvordan det forholdte seg med den «gjenoppståtte bayerske nazisme» han hadde lest om i verdenspressen. Han drev sine studier i den lille byen Weilhem. Crossman skriver:

«På toppen blant flyktningene har man displaced persons. Det beste hotellet på torvet ble okkupert forfærende av polske jøder. Den første dag jeg var der, kom en veldig amerikansk lastebil. En amerikansk underoffiser kom ut av bilen og begynte å laste ut amerikanske kantinevarer — som ble brakt inn på hotellet. Det tyske politi kunne ikke gripe inn, for de jødiske displaced

persons er like uangripelige som diplomater».

Senere fikk han beviser for at det amerikanske militærpoliti er de jødiske svartebørshaiers beskyttere og medsamsvorne.

«Jødene ser svartebørs og smugling som den naturligste utvei for å skaffe penger for den nasjonale jødiske kamp. Tyskerne er for dem et objekt — og ikke alminnelige mennesker.

Vesterlands demokrati betyr for innbyggerne i Weilhem og da for øvrig overalt i Vest-Tyskland — amerikansk og engelsk militærregime over svartebørsen som ledes av jødiske flyktninger. Videre betyr det millioner utarmede tyskere, på hvis bekostning Amerika og England gjør de rike jøder ennå rikere på de fatigste av alle folk — tyskernes — bekostning.»

Er det noe å undres på at nasjonalsosialismen atter er i frammarsj — og at jødene søker beskyttelse hos FN?

LØGNEN OG POLITIKKEN

Sir Stafford Cripps er sikkert ikke den siste som lyver med hele verden som vitne, skriver det danske bladet «Information».

«Det er et ledd i politikken å lyve. Det er statsmannskunst. Selv om folket et øyeblikk blir forarget — så slår allikevel de fleste seg til ro med at løgnen var nødvendig for den store saks skyld.

I disse dager har det oppskaket verden at en britisk gentlemann kunne lyve så skamløst, men om noen dager er det glemt. Her i Danmark stilte saken seg litt annerledes. Her er det nemlig fastslått ved utallige dommer, og bøker fra en parlamentarisk undersøkelseskomisjon har understreket, at politikerne ikke behøver å mene det de sier. De kan meget vel mene det motsatte. Det hel avgjøres etterpå allikevel.

Slik er moralen, og det skal mere til enn en moralsk gjenreisning til å forandre dette. Velgerne bøyer seg for trolldomsformelen: Nødvendighetens lov. Men krukken går så lenge til vanns at den kommer hankeløs tilbake. «Det kan lyves så ofte, at løgnen selv blir et slett våpen i politikken».

SOVJET OG ATOM- BOMBEN.

De svenske aviser har vist en voldsom interesse omkring meldingen at Sovjet har atombomben. Det er forskjellige meninger som er blitt gjort gjeldende, men frykten viser seg hos alle.

Svenska Morgonbladet skriver:

«Nå er atombomben også blitt Sovjets eiendom og et fryktelig våpen i kommunistenes kamp om Europa. Den form president Truman ga sitt budskap, viser at man i ledende amerikanske kretser er fullt klar over hvor alvorlig utviklingen kan bli. Skal den onde vilje fortsette å regjere verden finnes alle muligheter for å komme tilbake til barbariet.

Morgon-tidningen håper at fornuften skal få råde. Begge parter har nå et så forferdelig våpen, at de

ødeleggelser som vil komme ved en ny krig, vil bli tyngere for seierherrene enn selve seiren.

Dagens Nyheter trøster sine lesere med at U.S.A. tross alt vil holde sitt forsprang på det militære område:

«Hva som er skjedd er nok. Sovjetunionen har på atomforskningens område funnet fram til det stadium U.S.A. var i 1945. Men dette stadium har U.S.A. forlengst lagt bak seg. Når det gjelder atombombeproduksjonen i stor skala og konstruksjonen av atombomben, med uanede større sprengvirkning enn de først fremstilte, har U.S.A., i disse dager et forsprang som er minst like betydningfullt som atombombehemmeligheten».

Kalmar Läns Tidning: «Atombombehemmeligheten i frie og ansvarsbevisste folks hender, innebærer ingen fare for menneskeheten. Den kan da brukes til menneskenes beste. Men i hendene på en diktaturstat, hvis fornemste mål er gjennom voldshandlinger å tilrane seg verdensherredømmet, utgjør hemmeligheten en dødelig fare. Det er derfor best å se seg for i tide. Det går mer og mer opp for vestdemokratiene hvilken feil de gjorde ved å gi Sovjet den makt det fikk gjennom seiren mot Tyskland. Det er Amerikas forrige president som bærer skylden for det.»

VAR DET ARSAKEN?

Mrs. D. Leigh Colvin, president for «Kvinnenes Kristelige Avholdsforbund» i U.S.A. uttaler:

«De amerikanske utsendingenes alkoholnyttelse i Yalta og Potsdam bærer en stor del av ansvaret for de innrømmelsene som ble gjort overfor russerne. Amerikanerne undret seg storlig over at russerne klarte å konsumere så veldige kvanta vodka.... Etterpå har vi fått vite at Stalin og de andre russerne lurte representantene fra de andre nasjonene ved å helle i dem vodka, mens de selv drakk vand av vodkaflaskene».

AMERIKANSK TORTUR

I vårt nummer 13 gjorde vi rede for de avsløringer som er framkommet om de amerikanske undersøkelsesdommeres virksomhet i Tyskland. Senere har det vært forstemmende stille om dene skandale, men den er ikke glemt. Associated Press kan nu meddele fra Schwäbsisch-Hall i Tyskland, at en komite bestående av tre medlemmer av det amerikanske senat er reist tilbake til De forente stater etter å ha undersøkt meddelelsene om, at amerikanerne har utsatt tyske fanger for tortur for å få dem til å tilstå.

Meddelelsene om tortur framkom, etter at en amerikansk krigsdømstol i 1946 dømte 73 tyske SS-menn for deltakelse i mordene på amerikanske krigsfanger i Malmedy i Belgia under krigen.

Under oppholdet i Tyskland har komiteen avhørt vitner, som har bekreftet, at amerikanerne har slått de tyske fanger, stukket brennende fyrstikker inn under deres regler samt anbrakt dem i mørk arrest.

En kvinelig tannlege har dessuten opplyst, at hun har måttet behandle fanger med utslåtte tender og brukket kjeveben. En tiltalt SS-mann har overfor komiteen avlagt ed på, at han ble hengt opp i et rep, inntil han mistet bevisstheden.

Ny bok.

Maria Husa: «Tanker omkring Brochmann-saken. Veien til Fred.»

72 sider.

Pris kr. 3.00.

Bestillinger ekspedieres omgående.

«8. mai», Kr.sund N.

Nordmørn i utlandet

Forts. fra side 3.

ter verdenskrigen er stillingen helt forandret.

Såvidt jeg har kunnet konstatere framgår ikke dette av noen av Dagbladets telegrammer fra den argentinske hovedstad, hvor den norske presseattasje visstnok er en av Deres tidl. journalister og sannsynligvis Deres kilde. Ville det ikke være en god tanke om Dagbladet i framtiden kunne ta inn artikler av et helt annet innhold om forholdene her i landet i stedet for å forgifte atmosfæren mellom de to land ved stadig å framstille presidenten og hans styre som nazist og nazistisk? Ved flere anledninger har jeg sett de inserater som Dagbladet serverer mot det nåværende Argentina, og jeg må si det virker opprørende på oss som kjenner til forholdene.

Til slutt vil jeg besvare hjerne spinnets om «nazi-telegrammer i code fra Sør Amerika». Bjarne Klokke har vært her i Buenos Aires på et forretningsbesøk, og jeg går ut fra at selv Dagbladet vil måtte medgi at det er tillatt å bruke code innen forretningsverdenen. Jeg kan derfor berolige Dem med at code-telegrammene til herr Klokke er av forretningsmessig natur og innhold, selv om De finner dette å «være av høyst mistenkelig art». Dessuten kan jeg både trøste Dem og hvis nødvendig politiet med at hverken de store eller små celler som de fantaserer om eksisterer uten i Deres egen innbildning og således heller ikke har noen kontakt med meg. Alt hva alle ulykelige nordmenn og jeg gjør her i Argentina er en åpen bok og det er intet hemmelighetskremeri ved det eller det. Vi har rent mel i posen og intet å skjule. Gud gi at De og Deres kunne si det samme! Her er plass nok på de store sletter og i de voksende industrisentrer til å ta imot alle dem som det norske samfunn slår vrak på. Tusener kan komme og bli argentinske borgere. Det samme vil jeg også bli nå etter Dagbladet har tilsmusset mitt navn og rykte etter mine 42 års opprettholdelse av mitt norske borgerskap.

Buenos Aires, ultimo august 1949.

Ljosaa.

Nordmørspostens trykkeri